॥ १४ ॥ वैप्रतिसमः विगतः प्रतिसमो यस्य स तथा स्वार्थे तद्धितः अतुलइत्यर्थः ॥ १५ ॥ केशवं अतिक्रम्य जयद्रथं किं प्रशंससीति योज्यं निंदापक्षे तु स्पष्टएवार्थः ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ शल्यादीनिति स्तवाय स्तूयते इति व्युत्पत्त्या स्तवः परमेश्वरस्तस्मै तत्प्राप्तये किं न स्तौषि अपि तु सर्वान्परमेश्वरत्वेनैव स्तुहीत्यर्थः ॥ २२ ॥ किंहीति पितामात्रेति वत्सहार्थयोगाभावे पितृतीया वृद्धतमेन त्वया सह कथयतां उपदिशतां वृद्धानां वचनं यतो मया न श्रुतं अतः किं कर्त्तुं शक्यं अज्ञत्वादकिंचित्करोहमित्यर्थः ॥ २३ ॥ एवं स्वगर्वं परित्यत्य यत् ज्ञानं तदाह आत्मेति देहबुध्या आत्मपरयोः स्तवो वा ईश्वरबुध्या तयोर्द्वेषो वा न कर्त्तव्य इति ते वत्तः नः अस्माभिः श्रुतमिति योज्यं ॥ २४ ॥ अस्तव्यं वाचामगोचरत्वात् मोहात् मोहं अज्ञानं आश्रित्येति ल्यब्लोपे पंचमी मायिकैर्गुणैः सर्वैश्वर्यादिभिः निर्विशेषचिन्मात्रस्य केशवस्य स्तवं कश्चि

द्रोणस्य हि समं युद्धे न पश्यामि नराधिपं ॥ नाश्वत्थाम्नः समं भीष्म न च तौ स्तोतुमिच्छसि ॥ १४ ॥ पृथिव्यां सागरांतायां यो वै प्रतिसमो भवेत् ॥ दुर्योधन त्वं राजेंद्र म
तिक्रम्य महाभुजं ॥ १५ ॥ जयद्रथं च राजानं कृतास्त्रं दृढविक्रमं ॥ द्रुमं किं पुरुषाचार्यं लोके प्रथितविक्रमं ॥ अतिक्रम्य महावीर्यं किं प्रशंससि केशवं ॥ १६ ॥ **वृद्धं च**
भरताचार्यं तथा शारद्वतं कृपं ॥ अतिक्रम्य महावीर्यं किं प्रशंससि केशवं ॥ १७ ॥ धनुर्धराणां प्रवरं रुक्मिणं पुरुषोत्तमं ॥ अतिक्रम्य महावीर्यं किं प्रशंससि केशवं
॥ १८ ॥ भीष्मकं च महावीर्यं दंतवक्रं च भूमिपं ॥ भगदत्तं यूपकेतुं जयत्सेनं च मागधं ॥ १९ ॥ विराटद्रुपदौ चोभौ शकुनिं च बृहद्बलं ॥ विंदानुविंदावावंत्यौ पांड्यं श्वे
तमथोत्तमं ॥ २० ॥ शंखं च सुमहाभागं वृषसेनं च मानिनं ॥ एकलव्यं च विक्रांतं कालिंगं च महारथं ॥ २१ ॥ अतिक्रम्य महावीर्यं किं प्रशंससि केशवं ॥ शल्यादी
नपि कस्मात्त्वं न स्तौषि वसुधाधिपान् ॥ स्तवाय यदि ते बुद्धिर्वर्तते भीष्म सर्वदा ॥ २२ ॥ किं हि शक्यं मया कर्तुं यद्वृद्धानां त्वया नृप ॥ पुरा कथयतां नूनं न श्रुतं धर्मवा
दिनां ॥ २३ ॥ आत्मनिंदात्मपूजा च परनिंदा परस्तवः ॥ अनाचरितमार्याणां वृत्तमेतच्चतुर्विधं ॥ २४ ॥ यदस्तव्यमिमं शश्वन्मोहात्संस्तौषि भक्तितः ॥ केशवं त
च्च ते भीष्म न कश्चिदनुमन्यते ॥ २५ ॥ कथं भोजस्य पुरुषे वर्गपाले दुरात्मनि ॥ समावेशयसे सर्वं जगत्केवलकाम्यया ॥ २६ ॥

त्तदभिज्ञो नानुमन्यते ॥ २५ ॥ एतदेवाह कथमिति भो भीष्म अजस्याविद्योपाधेर्जीवस्य पुरुषे पुरिशये अंतरात्मनि सच्चिदानंदरूपे वर्गः देहेंद्रियसंघातः तस्य पालयितरि कोशेवान्यात्कः प्राण्यात् यदेष आकाश आनंदो न स्यादिति श्रुतेः अदुरात्मनि उपाधिधर्मकालुष्याद्दुःस्थित आत्मा दुरात्मा विराट्सूत्रेश्वराख्यः तद्भिन्ने जगत्कथं समावेशयसे नहि मृद्घटन्यायेन त्रजगत्समावेशः अपरिणामित्वादस्य किंतर्हि रज्जुसर्पन्याये न तथा चाज्ञानमेव जगदुपादानं अयं तु तदधिष्ठानमात्रं यथोक्तं अस्यद्वैतं द्रजालस्य यदुपादानकारणं अज्ञानं तदुपाश्रित्य ब्रह्म कारणमुच्यते इति केवलस्य निर्गुणस्य काम्यया इच्छया सगुणोपासकानां निर्गुणप्राप्तिः सद्योन संभवतीत्यर्थः पक्षे भोजस्य कंसस्य वर्गपाले गोसंघपाले ॥ २६ ॥

Digitized by Google